

Zadružno socijalni tečaj v Slovenski Bistrici in Ptuj smo morali iz nujnega vzroka zamenjati tako, da se vrši tečaj v Ptuj 6. decembra ob pol 9. uri dopoldne v minoritski dvorani in tečaj v Slovenski Bistrici 13. decembra ob 9. uri v posvetovalni dvorani okrajne hranilnice.

OBČNI ZBOR ŽUPANSKE ZVEZE ZA SLOVENIJO.

se je vršil v nedeljo, dne 28. oktobra v Celju pri «Belem volu». Občni zbor je otvoril in mu predsedoval načelnik županske zveze, g. poslanec Stanovnik, ki je v uvodnih besedah sporočil poseben pozdrav dr. Korošca in povdarjal avtonomijo občin, za katere ohranitev se hoče županska zveza v prvi vrsti boriti. Kar začetkom občnega zbora se je sprejel najostrejši protest zoper italijansko nasilstvo proti našim primorskim bratom Slovincem in Hrvatom. Ko je g. načelnik Stanovnik se opozoril na «Hranilnico kmečkih občin v Ljubljani», ki je pupilarnovaren zavod in v katerega naj nalagajo občine svoj odvisni denar, za katerega se zahteva pupilarna varnost, ako nimajo v bližini kakega našega pupilarnega varnega zavoda, je g. tajnik županske zveze podal blagajniško in tajniško poročilo o delovanju županske zveze v preteklem poslovnem letu. Županska zveza je priredila 10 županskih tečajev, med temi na Štajerskem tri in sicer v Rajhenburgu, Konjicah in v Slovenjgradcu; nadaljne tečaje je preprečil volilni boj, med katerimi so bile občine preobložene s pripravami za volitve. Tajnik Gabrovšek iz Ljubljane je predlagal izvršilni odbor županske zveze, ki naj brzo rešuje tekoče poste; iz Štajerske sta prevzeta v izvršilni odbor gospoda Martin Steblovnik in Miha Hrastnik. Dolg in temeljit je bil razgovor o lastnem glasilu županske zveze, ki je neobhodno potreben; upamo, da bo z novim letom že lahko začelo izhajati. Določili so se županski tečaji za bodoče leto, šest za Kranjsko in šest za Štajersko s Prekmurjem. Na Štajerskem se zaradi zadružno-socialnih tečajev vršijo šele po novem letu. — G. vladni svetnik Sporn je imel zanimivo predavanje: župan kot urad na oseba. — Nato se je razvila še debata o kuluku, katero je zaključila resolucija proti kuluku v obliki, katero je priporočal «Slovenski Gospodar» št. 44 dne 18. oktobra. — Sklenite so se še resolucije glede nameravanega ljudskošolskega zakona, zlasti pa proti nameravanemu občinskemu redu, glede katerega zahteva županska zveza, da da vlada občinam načrt na razpolago, da ga občine proučijo in se o njem izjavijo.

Politični ogled.

DRŽAVA SHS.

Italijanski poslanik v Beogradu je predal naši vladi ponovno Mussolinijev predlog, po katerem bi pripadla Reka Italiji, Baroš in Delta pa nam. Ministrski svet je o tem razpravljal in sklenjeno je, da Jugoslavija ne odstopi od rapalske pogodbe.

V parlamentu je bil izražen tudi odločen protest proti postopanju Italije s slovenski in hrvatsko narodnostno manjšino. V imenu opozicije je nastopil tudi poslanec dr. Hohnjec, ki je najostreje obsodil italijanska nasilja. Vlada je končno le predložila italijanskemu poslaniku, kako odmevajo pri nas odloki njegove vlade, poslanik je to javil v Rim in končno je bila ukinjena nasilna odredba proti slovenskim listom, ki sedaj zopet izhajajo samo v slovenskem jeziku.

V Zagrebu osnovana nova stranka «srednje linije» doslej še ni našla pravega upoštevanja. Centralisti niso pripravljani niti na malo popuščanja, proticentralistom je pa premalo to, kar predlaga «srednja linija». Zagrebški list «Der Morgen» izraža to takole:

«V naši državi se bije boj proti centralizmu. Sedanja ustava se je izkazala kot slaba in njeno revizijo zahtevajo danes tudi tisti, ki so nekdanj proglašali vsako njeno kritiko za protidržavno. Prepričanje, da nas more rešiti le nasprotje od centralizma, je ukoreninjeno že tako globoko, da ljudje komaj čakajo močnega moža, ki naj prinese odrešenje. V takih okoliščinah ne more biti govora o politiki «srednje linije». Ljudstvo hoče temeljito rešitev, ne pa polovičarstva. Ljudje hočejo prosto dihati, in si sami odločevati svojo usodo. Zato je razumljivo, da v politiki «srednje linije» ne marajo nič slišati. Mi moramo torej začeti tam, kjer smo nehali leta 1918. Vsak naj bo gospod v svoji hiši. Posamezni deli države bodo potem že našli «srednjo linijo». Politika «srednje linije» ne more biti začetek, ampak še le izid razvoja».

Zastopniki prečanskih krajev vidijo veliko krivico v novem proračunu. Direktni davki so nesli državni blagajni mnogo več, kakor je bilo predvideno v proračunu. Zato so v proračunu za leto 1923-24 postavili večje svote na prejemkih iz direktnih davkov. Tako predvideva letošnji proračun, da bo Slovenija plačala letos 23 milijonov 550.000 dinarjev več direktnega davka kakor lansko leto. Za Srbijo pa predvideva proračun le — 3 milijone dinarjev poviška.

KONČNI IZIDI AVSTRIJSKIH VOLITEV.

Po končanem štetju volilnih glasov iz vseh okrajev se vidi, da so krščanski socijalci pridobili od poprej 13 odstot, socijalni demokrati pa dobrih 11 odstot, dočim so Velenemci dobrih 35 odstot izgubili. Krščanski socijalci imajo za državni zbor 81 mandatov, Velenemci 12, Landbändlerji 6, socijalni demokrati pa 67 mandatov. Ker bodo šli Velenemci in Landbändlerji nedvomno s Seiplom, stoji proti socijaldemokratski opoziciji 99 mož ali 32 glasov absolutne večine. S tem je Seiplu nadaljno izvajanje njegovega ženevskega sanacijskega

programa zagotovljeno. Liberalne meščanske stranke so izšle iz volitev popolnoma poražene; volilci so jim ušli deloma v Seiplov, deloma v socijaldemokratski tabor. Dobili so v celi državi krščanski socijalci in obe meščanski stranki skupaj 1,670,000 glasov, socijalisti sami pa 1,193.000 glasov. Na Dunaju so socijalisti ohranili večino ter bodo imeli v deželnem zboru od 120 članov 78, krščanski socijalci 41; razen tega je izvoljen 1 žid. Socijalistom se je pri vsej lepi večini priključilo tako nerodno, da jim bo manjkalo tudi, če bo šel žid z njimi, za dvetretjinsko večino en glas. Dobili so na Dunaju socijalisti 582.000, krščanski socijalci pa 456.000 glasov. Slovani v državnem zboru tudi sedaj ne bodo imeli nobenega poslanca. V deželnih zborih bodo vsega skupaj 4 slovenski zastopniki: 2 Čeha na Dunaju (izvoljena na socijalistični listi) in 2 Slovence na Koroškem. Gradščanski Hrvatje zaenkrat pri volitvah niso uspeli.

PRED RAZPADOM NEMČIJE.

S francosko pomočjo je proglašena samostojna porenška republika, katero predstavljajo veleindustriji, ki mislijo, da bodo lahko dobro trgovali s Francijo, nasprotujejo ji pa delavski krogi, katere hočejo podjetniki za toliko časa vreči na cesto, dokler se ne najde možnost uspešnega in dobičkanosnega obratevanja. Skoraj popoln je tudi razdor med berlinsko vlado in Bavarsko na eni ter Saško na drugi strani. Bavarsko imajo v rokah monarhisti, ki hočejo zopet ustoličiti Wittelsbachovce kot kralje, Saški pa vladajo socijalisti. Prvi zahtevajo bojno napoved socijalistični sili saške in cele države, drugi pa iztrebljenje monarhizma. Berlin se za nobeno stran ne more odločiti in če se za katerokoli odloči, so notranji boji neizbežni.

PRED NOVO EVROPSKO KONFERENCJO.

Anglija se trudi, da pridobi Ameriko za sodelovanje na konferenci za ureditev reparacijskega ali odškodninskega vprašanja. Ameriški državni tajnik je odgovoril, da Amerika ne odklanja svoje soudeležbe, stavi pa sledeče pogoje: 1. Ameriška vlada ne želi, da bi se Nemčija odtegnila pravični kazni, toda predno se Nemčija prisili na plačevanje, je treba ugotoviti njeno plačilno možnost. 2. Konference bi se Amerika udeležila le če bi imela konferenca posvetovalen značaj, njeni sklepi ne bodo obvezni. 3. Med reparacijami in med dolgovi, ki jih imajo razne države na Ameriko, je treba razločevati.

RUSKO ŽITO IN PREMKG.

Od 15. avgusta do 10. oktobra je Rusija izvozila preko osem milijonov pudov žita. Od tega odpade 5 milijonov pudov žita, predvsem rži, ječmena in pšenice na Nemčijo. Ostanek se razdeli na Holandsko (2 milijona pudov), Dansko (500.000 pudov) in Finsko (500.000 pudov).

V berčegujski pokrajini v orenburški guberniji so odkrili bogate plasti črnega premoga. Premogovnik cenijo na 30 milijonov pudov. Kirgiški industrijski odbor bo pričel v bližnji bodočnosti s kopanjem.

Iz delovanja naših poslancev.

Shodi SLS prihodnjo nedeljo, dne 4. novembra se vršijo: v Novicerkvi po rani sv. maši pri cerkvi. Govori poslanec Krajnc; v Slivnici pri Mariboru po rani sv. maši v društvenem domu. Govori poslanec Falež; v St. Lenartu nad Laškimi po sv. maši pri cerkvi. Govori poslanec Kugovnik.

Shod SLS v Libelcih dne 21. t. m. se je prav dobro obnesel. Vršil se je po rani sv. maši. Ringovi prosto ri so bili nabito polni poslušalcev. Poslanec Kugovnik je poročal o parlamentarnem delovanju naših poslancev. Razložil je tudi vse laži in obrekovanja, katera razširjajo naši nasprotniki. Poslušalci so z zanimanjem sledili poročilu g. poslanca ter končno izrekli Jugoslovanskemu klubu popolno zaupanje.

Naše prireditve.

Kat. izobraževalno društvo v St. Andražu pri Velenju ponovi v nedeljo, dne 4. novembra igro «Svoje glavna Minka» v petih dejanjih. K temu se vzpizori še igra iz «Našega doma» «Vedeževalka» in sicer pod kozoletem g. Fr. Vašl. Med odmori tamburaška godba in petje. Začetek točno ob pol treh popoldne. Čisti dobiček je namenjen v nabavo nove društvene zastave. K obilni udeležbi vabi odbor.

Dobrna pri Celju. Igra «Mlinar in njegova hči» je bila 28. oktobra izvrstno igrana. Zato jo prihodnjo nedeljo ponavljajo. Nihče od domačin in sosedov naj ne zamudi ogledati si jo. — Bralno društvo.

Tedenske novice.

† STOJAN PROTIČ UMRL.

V nedeljo, ob pol štirih popoldne je umrl bivši predsednik vlade in poslanec Stojan Protič, na svojem domu v Beogradu. Letos spomladi se je prehladil in od tega časa je hiral. Pred 14 dnevi je moral zopet leči, vrstili so se boljši in slabši dnevi, končno pa je podlegel vsled srčne oslabilosti. Ko so mu dajali krepilne injekcije, je dejal: «Pustite, da se ne mučim.» — To so bile njegove zadnje besede. Pokopali so ga v torek ob 9. uri dopoldne na državne stroške. — Pokojni Stojan Protič je bil državnik odlične vrste in sposobnosti in politika, katero je on vodil dolgo vrsto let v Srbiji in pozneje v Jugoslaviji, je bila brez vsake balkanske primesi in vredna v pravem pomenu besede vsake kul-

turne in parlamentarne države. Rodil se je 16. januarja (po starem koledarju) leta 1857 v Kruševcu, kjer je dovršil tudi gimnazijo. Do leta 1882 je služboval kot profesor, potem pa se je posvetil politiki. S Stojanom Protičem je pokopan važen most med Beogradom in Zagrebom. Protič je neustrašno obsojal nesrečno vidovdanske ustavo in kot mož širokega obzora, kremenitega značaja, poštenja in čistih rok, ki niso iskale nikdar osebne koristi v politiki, je bil poklican in sposoben za voditelja sporazumnega dela. Vsled svoje značajnosti je zadnji čas mnogo pretrpel od strani krmarjev današnje srbske politike. Bodi mu zemlja lahka, med nami pa večna slava.

POGREB † DEKANA OZMECA.

V soboto, dne 27. oktobra, je pogreb vlč g. dekana v Ljutomeru prav pokazal, kako ljubezen in ugled je rajni užival nele v svoji ljutomerski fari in dekaniji, ampak po celem Štajerskem in kako velika izguba je nas zadela z njegovo smrtjo. Krog 50 duhovnikov in nepregledna množica ga je spremljala pri pogrebu, katerega je vodil g. stolni dekan I. Tomažič, ki je tudi pokojnemu v cerkvi govoril v slovo. Krsto so nosili Orli, katerim je bil blagopokojni dobrotljiv oče in med katerimi je do zadnjega tako rad bival. Na grobu se je od blagega mladinojuba mladina, Orli, Orlice in Marijina družba posebej poslovila. Jugoslovanski klub je naravnost iz Beograda poslal h pogrebu g. poslanca Klekca, ki je v nagrobnem govoru pokojnega poveljeval kot javnega delavca na izobraževalnem, gospodarskem in narodno-političnem polju. Saj je bil blagi pokojnik med tistimi prvimi izbranimi, ki so z vodnikom in učiteljem dr. Krekom zaklicali: «Množica se nam smilii!» ter so polni mladostnega navdušenja za srečo Slovencev hiteli, da poleg dušne hrane, potrebne za večni blagor, dele slovenskemu ljudstvu tudi kruh potrebne svetne izobrazbe in gospodarske osamosvojitve in ki so slovensko ljudstvo vodili v trdem boju za narodno-politične pravice. Rajni dekan Ozmec je bil z vso dušo soudeležen pri prosvetnem izobraževalnem delu na Slovenskem Štajerskem. Bil je soustanovnik Slovenske krščansko-socijalne zveze za Štajersko, ki je v kratkem času obudila k življenju do 200 izobraževalnih društev z njihovimi odseki in je zlasti mladinskemu gibanju, Orlov, Dekliških in Mladeniških zvez ter Orlic, ki je ravnokar v najlepšem cvetu, ustvarila trden temelj. V svojih župnijah, pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju in v Ljutomeru, pa je rajni z osnovanjem in očetovskim podpiranjem izobraževalnih in mladinskih društev dejanski pokazal, kako se naj izobraževalno delo podrobno vrši. Čisto do zadnjega, ko je bil že hudo zde lan od bolezn, so bila njegovo največje veselje društva, zlasti mladinska. Za blagor Slovencev vedno mladostno navdušeni in delavni pokojnik se je z istim ognjem udeleževal tudi na polju gospodarske samopomoči in osamosvojitve. Stal je ob zibelci našemu štajerskemu združništvu, ki je slovensko ljudstvo rešilo oderuštva, obvarovalo pred največjo bedo ter Slovenijo povzdignilo v najnaprednejšo pokrajino Jugoslavije! Po podrobnem zadružnem delu v svojih župnijah, v snovanju in vodenju zadrug in posojilnic, teh največjih dohodelnih zavodov slovenskega naroda, pa je rajni naravnost slovel. Najbolj pa je pokojni stopil pred Slovence na javno pozorišče kot deželni poslanec Slovenske Kmetске Zveze v bivšem štajerskem deželnem zboru. V dobi gospodarskega in političnega zastopljanja in zatiranja ter nasilnega raznarodovanja štajerskih Slovencev je bil rajni med onimi dvanajsterimi štajerskimi slovenskimi poslanci, ki so z mladeniškimi pogumom in odločnostjo pod vodstvom dr. Korošca zaklicali zastopnikom tujega, gospodujočega naroda: «Tudi mi štajerski Slovenci hočemo živeti naroda dostojno življenje!» Hočemo biti drugim narodom enakopravni. Zato zahtevamo gospodarske, politične in narodne pravice, zahtevamo avtonomijo Slovenskega Štajerja! Najbolj označujejo rajnega kot javnega delavca njegove lastne besede, ki jih je izrekel, ko mu je že bolezen onemogočila skoro vsako delo: «Najbolj težko mi je, da ne morem več toliko javno delovati!» Bog bo di blagemu pokojniku večni plačnik za vsa duhovna in telesna dela usmiljenja, ki jih je s svojim javnim delovanjem izkazal slovenskemu narodu!

Parlamentarno delovanje se bo omejilo v mesecu novembru samo na seje finančnega in zakonodajnega odbora. Še le koncem novembra utegne zborovati cela skupščina, da reši proračun za leto 1924. Te dni bo skupščina sprejela zakon o trošarinah.

V finančnem odboru se sedaj razpravlja zakonski predlog o izpolnitvi zak. o trošarinah. Vlada je pridala predlogu glede kuhanja neke izpremembe. Financarji v bodoče ne bodo imeli prav nobenega opravka z žganjarskimi kotli. Žganje iz vseh vrst sadja, vinskih droži in tropin se bo kuhalo trošarine prosto. Le tisti bo plačal od žganja trošarino, koji kuha žganje samo za prodajo. Za kmeta bo to precejšnja ugodnost. O predlogu so v finančnem odboru govorili naši poslanci Pušenjak, Žebot in Vesenjak.

Zenski tečaj za celjsko okrožje SKSZ se vrši dne 18. novembra v Celju v Narodnem domu in za mariborsko okrožje teden pozneje v Mariboru, dne 25. novembra v dvorani v Lekarniški ulici. Na tečajih bodo govorili predavatelj-strokovnjaki. Vodila pa bo oba tečaja znana govornica dr. Angela Piskernikova iz Ljubljane.

Mariborske novice. Naš škof dr. Karlin se je mudil te dni v Beogradu, kjer je prisegel kralju. Predsednik mariborske Orjune in glavni urednik dr. Kukov-